

MinisterievanPropaganda.org

PABLO
NERUDA

CANTO
GENERAL
DE CHILE

ZEVENDE
ZANG

Pablo Neruda
Canto general de Chile
zevende zang

Vertaald door Barber van de Pol

Amsterdam • Uitgeverij De Arbeiderspers

...de zang is in 1975 in Nederlandse
...nemen bij uitgeverij C. J. Aarts in een oplage van 199
...nummerde exemplaren. De in deze bundel opgenomen De oorspron-
...gen is vertaald door Dolf Verspoor.

Tweede druk 1980

Copyright © 1974 Matilde Neruda

Copyright Nederlandse vertaling © 1977 B.v. Uitgeverij De Arbeiders-

pers, Amsterdam

Oorspronkelijke titel: *Canto general de Chile*

Uitgave: in eigen beheer, Mexico d.f., 1943

Omslag: Marjo Starink

Druk: Tulp, Zwolle

ISBN 90 295 3234 3

Inhoud

De oorsprongen	9
I	
Hymne en terugkeer	13
II	
Ik wil terug naar het Zuiden	17
III	
Melancholie bij Orizaba	19
IV	
Oceaan	25
V	
Riemenmakerij	27
Pottenbakkerij	29
Weefgetouwen	31
VI	
Overstromingen	33
Aardbeving	35
VII	
Atacama	37
VIII	
Copilla	39
IX	
umo	43
illa	45
mys wintéri	47
Bouwde streken	49
men	51
I	
55	
lie	57
51	

XIV

Tomás Lago 63

Rubén Azocar 67

Juvencio Valle 69

Diego Muñoz 71

XV

Ruiter in de regen 73

XVI

Zeeën van Chili 77

XVII

Winterode aan de Mapochorivier 81

Verklaringen van plaatsnamen en onvertaaltbare begrippen (Barber van de Pol) 85

Eternidad

Escribo para una tierra recién-secada, recién
fresca de flores, de polen, de argamasa,
escribo para unos cráteres cuyas cúpulas de tiza
repiten su redondo vacío junto a la nieve pura,
dictamino de pronto para lo que apenas
lleva el vapor ferruginoso recién salido del abismo,
hablo para las praderas que no conocen apellido
sino la pequeña campanilla del liquen o el estambre quemado
o la áspera espesura donde la yegua arde.

De dónde vengo, sino de estas primerizas, azules
materias que se enredan o se encrespan o se destituyen
o se esparcen a gritos o se derraman sonámbulas,
o se trepan y forman el baluarte del árbol,
o se sumen y amarran la célula del cobre
o saltan a la rama de los ríos, o sucumben
en la raza enterrada del carbón o relucen
en las tinieblas verdes de la uva?

En las noches duermo como los ríos, recorriendo
algo incesantemente, rompiendo, adelantando
la noche natatoria, levantando las horas
hacia la luz, palpando las secretas
imágenes que la cal ha desterrado, subiendo por el bronce
hasta las cataratas recién disciplinadas, y toco
en un camino de ríos lo que no distribuye
sino la rosa nunca nacida, el hemisferio ahogado.

La tierra es una catedral de párpados pálidos,
eternamente unidos y agregados en un
vendaval de segmentos, en una sal de bóvedas,
en un color final de otoño perdonado.

De oorsprongen

Ik schrijf voor een aarde pas onlangs gedroogd, pas onlangs
koel van bloemen, van stuifmeel, van mortel,
ik schrijf voor enkele kraters wier krijten koepels
hun ronde leegte herhalen tot ijle sneeuw,
onomwonden spreek ik mij uit voor wat amper komt drijven
op de ijzerdampen pas kort uit de afgrond gestegen,
ik spreek voor vlakten van weiden die niet van hun naam weten
behalve het klokje uit korstmos of de verschroeide meeldraad
of het scherpe begroeijsel van waar het gloeit in de merrie.

Waar ben ik vandaan, anders dan uit die tastende eerste
blauwe elementen, verkronkeld verruigd, elkaar verstitend
of in kreten uitlopend of wegvloeiend slapelings,
of opkruipend over elkander tot bolwerk om boom heen,
of zich invlijend vastkittend tot de cel van het koper
of springend op takken van beken, of ondergaand tot
het verzwolgen ras van de steenkool, of aangloeiend
binnen de duisternis groen van de druiven?

De nachten door slaap ik als de rivieren doen, continu
iets doorlopende, doorbrekend, vooruit op
de zwemmende nacht, de uren hoog torsend
het licht in, de geheime figuren bevoelende
uitgegraven door kalk, en stijgend door brons
tot cataracten pas onlangs gebaad, stuit ik
in een pad van rivieren op wat niets kan voortbrengen
dan de roos nooit ontstaan, het verstikte halfgrond.

De aarde is een kathedraal uit oogleden bleek
eeuwigdurend bijeen en gebald
in een valwind segmenten, een zout aan gewelven, een kleur
eens en voor al van verzoening met herfst.

No habéis, no habéis tocado jamás en el camino
lo que la estalactita desnuda determina,
la fiesta entre las lámparas glaciales,
el alto frío de las hojas negras,
no habéis entrado conmigo en las fibras
que la tierra ha escondido,
no habéis vuelto a subir después de muertos
grano a grano las gradas de la arena
hasta que las coronas del rocío
de nuevo cubran una rosa abierta,
no podéis existir sin ir muriendo
con el vestuario usado de la dicha.

Pero yo soy el nimbo metálico, la argolla
encadenada a espacio, a nubes, a terrenos
que toca despeñadas y enmudecidas aguas,
y vuelve a desafiar la intemperie infinita.

Nooit hebben jullie, nooit, op weg ontmoet
wat leidt tot de ontblote stalactiet,
het feest gevierd onder de ijzige luchters,
de verheven kou in de zwarte bladeren,
je bent niet met mij ingegaan tot in de vezels
door de aarde weggeborgen
en niet opnieuw na afgestorven zijn
korrel na korrel weer de treden van het zand omhoog
totdat de diademen van de dauw
de open roos opnieuw konden bedekken:
jullie kunt niet bestaan: zonder te sterven
samen met de versleten garderobe van het geluk.

Maar ik, ik ben de felle lichtrand, de ring
aan ruimte geklonken, aan wolken, terreinen,
die wateren slaat, uitbundige en verstijfde, en dan opnieuw
pal staat tegen het mateloze ontij.

1/1939

Himno y regreso

Patria, mi patria, vuelvo hacia ti la sangre.
Pero te pido, como a la madre el niño
lleno de llanto.

Acoge
esta guitarra ciega
y esta frente perdida.
Salí a encontrarte hijos por la tierra,
salí a cuidar caídos con tu nombre de nieve,
salí a hacer una casa con tu madera pura,
salí a llevar tu estrella a los héroes heridos.

Ahora quiero dormir en tu substancia.
Dame tu clara noche de penetrantes cuerdas,
tu noche de navío, tu estatura estrellada.

Patria mía: quiero mudar de sombra.
Patria mía: quiero cambiar de rosa.
Quiero poner mi brazo en tu cintura exigua
y sentarme en tus piedras por el mar calcinadas,
a detener el trigo y mirarlo por dentro.

Voy a escoger la flora delgada del nitrato,
voy a hilar el estambre glacial de la campana,
y mirando tu ilustre y solitaria espuma
un ramo litoral tejeré a tu belleza.

Hymne en terugkeer

Chili, land, mijn vaderland naar jou buig ik mijn bloed.
En ik smee je als een kind in tranen zijn moeder:
neem in je handen, mij,
blinde gitaar,
verdoold voorhoofd.
Weg ging ik over de aarde
om kinderen voor je te zoeken,
weg ging ik om machtelozen met je sneeuwen naam te troosten,
weg ging ik om uit je zuiver hout een huis te bouwen,
weg ging ik om de gewonde helden je ster te brengen.

Nu wil ik rusten in je substantie.
Geef me je heldere nacht van indringende snaren,
je nacht als een schip, je besterde gestalte.

Mijn land: ik wil verhuizen van schaduw.
Mijn land: ik wil verruilen van roos.
Ik wil mijn arm slaan om je smalle middel,
gaan zitten op je door de zee verkalkte steen,
het koren tegenhouden en er binnen kijken.

Ik ga plukken uit de schrale flora van het nitraat,
de ijzige meeldraad van de klok ga ik spinnen
en uitziend over je roemrijk eenzaam schuim,
zal ik een strandboekje voor je schoonheid weven.

Patria, mi patria
toda rodeada de agua combatiente
y nieve combatida,
en ti se junta el águila al azufre,
y en tu antártica mano de armiño y de zafiro
una gota de pura luz humana
brilla encendiendo el enemigo cielo.

Guarda tu luz, oh patria!, mantén
tu dura espiga de esperanza en medio
del ciego aire temible.
En tu remota tierra ha caído toda esta luz difícil,
este destino de los hombres
que te hace defender una flor misteriosa
sola, en la inmensidad de América dormida.

Chili, land, mijn vaderland,
aan alle kanten water dat strijdt
en sneeuw die bestreden wordt,
in jou komen arend en zwavel bijeen,
en op je antarctische hand van hermelijnbont en saffier
schittert een druppel puur mensenlicht
dat de vijandige hemel ontsteekt.

Bewaar je licht, mijn land!, houd hoog
je harde aar vol hoop
in de blinde, geduchte lucht.
Op jouw verre aarde viel al dit moeizame licht,
deze lotsbestemming van de mens,
die jou tot bescherming dwingt
van een eenzame onpeilbare bloem
in het onmetelijke Amerika dat slaapt.

II/1941

Quiero volver al Sur

Enfermo en Veracruz, recuerdo un día
del Sur, mi tierra, un día de plata
como un rápido pez en el agua del cielo.
Loncoche, Lonquimay, Carahue, desde arriba
esparcidos, rodeados por silencio y raíces,
sentados en sus troncos de cueros y maderas.
El Sur es un caballo echado a pique
coronado con lentos árboles y rocío,
cuando levanta el verde hocico caen las gotas,
la sombra de su cola moja el gran archipiélago
y en su intestino crece el carbón venerado.

Nunca más, dime, sombra, nunca más, dime, mano,
nunca más, dime, pie, puerta, pierna, combate,
trastornarás la selva, el camino, la espiga,
la niebla, el frío, lo que, azul, determinaba
cada uno de tus pasos sin cesar consumidos?
Cielo, déjame un día de estrella a estrella irme
pisando luz y pólvora, destrozando mi sangre
hasta llegar al nido de la lluvia!

Quiero ir

detrás de la madera por el río
Toltén fragante, quiero salir de los aserraderos,
entrar en las cantinas con los pies empapados,
guiarme por la luz del avellano eléctrico,
tenderme junto al excremento de las vacas,
morir y revivir mordiendo trigo.

Océano, tráeme

un día del Sur, un día agarrado a tus olas,
un día de árbol mojado, trae un viento
azul polar a mi bandera fría!

Ik wil terug naar het Zuiden

Ziek in Veracruz denk ik aan zo'n dag
in het Zuiden waar ik thuishoor, een regendag als zilver,
een vlugge vis in het hemelwater.

Loncoche, Lonquimay, Carahue, van bovenaf
uitgestort, omgeven door stilte en wortels,
tronend op hun zetel van huiden en hout.

Het Zuiden is een verzwolgen paard,
gekroond met traaggroeiende bomen en dauw:
heft het zijn groene snuit dan vallen er druppels,
de schaduw van zijn staart doorweekt de grote archipel
en de aanbeden steenkool groeit in zijn romp.

Zul je nooit meer, echt niet schaduw, nooit meer, echt niet hand,
nooit meer, echt niet voet en deur en been en strijd,
het oerwoud verstoren en de weg, de korenaar,
de nevel en de kou, het blauw dat stap na stap
van je steeds weer verteerde gang bepaalde?
Hemel, toe laat me een dag van ster tot ster gaan,
met bloedend hart treden op licht en op stof
tot ik ben bij het nest van de regen!

Volgen wil ik

het hout op de Toltén, die geurige
stroom, ik wil komen uit houtzagerijen,
met doornatte voeten café's binnengaan,
me door de elektrische hazelaars laten leiden,
rusten naast de mest van de koeien,
sterven en als ik herleef koren kauwen.

Oceaan, voer aan

een dag uit het Zuiden, een dag in je golven geankerd,
een dag met beregende bomen, voer aan een
poolblauwe wind voor mijn kille banier.

Melancolía cerca de Orizaba

Qué hay para ti en el Sur sino un río, una noche,
unas hojas que el aire frío manifiesta
y extiende hasta cubrir las riberas del cielo?
Es que la cabellera del amor desemboca
como otra nieve o agua del deshecho archipiélago,
como otro movimiento subterráneo del fuego
y espera en los galpones otra vez,
donde las hojas caen tantas veces
temblando, devoradas por esa boca espesa,
y el brillo de la lluvia cierra su enredadera
desde la reunión de los granos secretos
hasta el follaje lleno de campanas y gotas?

Donde la primavera trae una voz mojada
que zumba en las orejas del caballo dormido
y luego cae al oro trigo triturado
y luego asoma un dedo transparente en la uva.
Qué hay para ti esperándote, dónde, sin corredores,
sin paredes, te llama el Sur?
Como el llanero escuchas en tu mano la copa
de la tierra, poniendo tu oído en las raíces:
desde lejos un viento de hemisferio temible,
el galope en la escarcha de los carabineros:
donde la aguja cose con agua fina el tiempo
y su desmenuzada costura se destruye:
qué hay para ti en la noche de costado salvaje
aullando con la boca toda llena de azul?

Hay un día tal vez detenido, una espina
clava en el viejo día su aguijón degradado
y su antigua bandera nupcial se despedaza.
Quién ha guardado un día de bosque negro, quién

Melancholie bij Orizaba

Wat wacht je in het Zuiden dan een rivier, een nacht,
wat bladeren die de koude lucht uitstalt
en spreidt tot een dek voor het hemelstrand?
Waaiert het haar van de liefde
soms uit als nieuwe sneeuw of regen voor de verstoorde archipel,
als een nieuw onderaards bewegen van het vuur,
wacht het je soms opnieuw onder een zinken dak?
Daar waar vaak de bladeren vallen
in angstig beven, verslonden door die machtige mond,
waar de regen zijn glanzende net spant
van de verborgen massa korrels
tot het bladerdak vol klokken en druppels?

Waar het voorjaar een vochtige stem aanvoert
die het slapende paard in de oren gonst
en dan bezinkt op het gouden vermalen graan
en dan een doorschijnende vinger heft in de druif.
Wat wacht je daar, waar roept het Zuiden je
zonder gangen, zonder wanden?
Als de vlaktebewoner houd je je oor bij de kom
van de aarde en stopt je gehoor in de wortels:
in de verte angstaanjagende hemisferische wind,
de galop van de politiemannen op de rijp:
daar waar de naald met fijn water naait aan de tijd
en haar verbrokkelde naaisel vergaat:
wat wacht je in de nacht met zijn woeste flank
brullend, zijn mond propvol blauw?

Misschien wel een opgehouden dag, een doorn
boort in de oude dag zijn ontkrachte angel
en zijn aloude bruidsvaan valt uiteen.
Wie heeft een zwartbeboste dag bewaard, wie

ha esperado unas horas de piedra, quién rodea
la herencia lastimada por el tiempo, quién huye
sin desaparecer en el centro del aire?
Un día, un día lleno de hojas desesperadas,
un día, una luz rota por el frío zafiro,
un silencio de ayer preservado en el hueco
de ayer, en la reserva del territorio ausente.
Amo tu enmarañada cabellera de cuero,
tu antártica hermosura de intemperie y ceniza
tu doloroso peso de cielo combatiente:
amo el vuelo del aire del día en que me esperas,
sé que no cambia el beso de la tierra, y no cambia,
sé que no cae la hoja del árbol, y no cae:
sé que el mismo relámpago detiene sus metales
y la desamparada noche es la misma noche,
pero es mi noche, pero es mi planta, el agua
de las glaciales lágrimas que conocen mi pelo

Sea yo lo que ayer me esperaba en el hombre:
lo que en laurel, ceniza, cantidad, esperanza,
desarrolla su párpado en la sangre,
en la sangre que puebla la cocina y el bosque,
las fábricas que el hierro cubre de plumas negras,
las minas taladradas por el sudor sulfúrico.

No sólo el aire agudo del vegetal me espera:
no sólo el trueno sobre el nevado esplendor:
lágrimas y hambres como dos escalofríos
suben al campanario de la patria y repican:
de ahí que en medio del fragante cielo,
de ahí que cuando octubre estalla, y corre
la primavera antártica sobre el fulgor del vino,
hay un lamento y otro lamento y otro
hasta que cruzan nieve, cobre, caminos, naves,
y pasan a través de la noche y la tierra
hasta mi desangrada garganta que los oye.

wachtte enkele uren van steen, wie omringt
het erfgoed door tijd aangevreten, wie vlucht weg
zonder te vervliegen in het hart van de lucht?
Een dag, een dag vol radeloze bladeren,
een dag, een daglicht gekleefd door het kille saffier,
een stilte van gisteren behoed in de holte
van gisteren, in de reserve van het gebied dat ik mis.

Ik hou van je warrige leren haar,
je antarctische schoonheid van noodweer en as,
je strijdende lucht als een pijnlijke last:
ik hou van de jachtige dag dat jij me verwacht,
ik weet dat de zoen van de aarde gelijk blijft, en het is zo,
ik weet dat het boomblad niet valt, en het valt niet:
ik weet dat steeds eendere bliksem zijn ertsen vasthoudt
en de verlaten nacht is steeds eendere nacht,
maar mijn nacht is het, mijn plant, water
van ijzige tranen vertrouwd met mijn haar.

Moge ik zijn wat me gisteren wachtte in de mens:
wat met laurier en as, hoeveelheid en hoop
zijn ooglid ontplooit in het bloed,
in het bloed dat keuken en bos bevolkt,
fabrieken door ijzererts zwart bedonst,
mijnen door zwavelzweet aangevreten.

Niet enkel de scherpe lucht van de planten wacht me:
niet alleen het onweer boven de sneeuwen pracht:
tranen en honger beklimmen als huiveringen
de klokketoren van mijn land en luiden:
vandaar dat in de heerlijk geurende lucht,
vandaar dat als oktober ópglanst en de lente
van het antarctische Zuiden over de wijngloed trekt,
ook een klacht weerklinkt en nog een, nog een klacht en nog een,
tot ze sneeuw, koper, wegen, schepen doorkruisen
en dwars door de nacht en de aarde boren
tot waar mijn leeggebloede keel het hoort.

Pueblo mío, qué dices? Marinero,
peón, alcalde, obrero del salitre, me escuchas?
Yo te oigo, hermano muerto, hermano vivo, te oigo,
lo que tú deseabas, lo que enterraste, todo,
la sangre que en la arena y en el mar derramabas,
el corazón golpeado que resiste y asusta.

Qué hay para ti en el Sur? La lluvia dónde cae?
Y desde el intersticio, qué muertos ha azotado?
Los míos, los del Sur, los héroes solos,
el pan diseminado por la cólera amarga,
el largo luto, el hambre, la dureza y la muerte;
las hojas sobre ellos han caído, las hojas,
la luna sobre el pecho del soldado, la luna,
el callejón del miserable, y el silencio
del hombre en todas partes, como un mineral duro
cuya vena de frío hiela la luz de mi alma
antes de construir la campana en la altura.
Patria llena de gérmenes, no me llames, no puedo
dormir sin tu mirada de cristal y tiniebla.
Tu ronco grito de aguas y seres me sacude
y ando en el sueño al borde de tu espuma solemne
hasta la última isla de tu cintura azul.
Me llamas dulcemente como una novia pobre.
Tu larga luz de acero me enceguece y me busca
como una espada llena de raíces.

Patria, tierra estimable, quemada luz ardiendo:
como el carbón adentro del fuego precipita
tu sal temible, tu desnuda sombra.
Sea yo lo que ayer me esperaba, y mañana
resista en un puñado de amapolas y polvo.

Mijn lieve volk, wat zeg je? Zeeman,
dagloner, burgemeester, arbeider in de salpeter, luister je?
Ik hoor jou wel, dode broeder, levende broeder, ik hoor jou wel,
al wat je begeerde, al wat je begroef, alles,
het bloed dat je in het zand en de zee vergoot,
het getroffen hart dat verdraagt en beangstigt.

Wat wacht je in het Zuiden? Waar valt de regen?
En welke doden heeft hij intussen gegeseld?
Mijn doden, die van mijn Zuiden, de eenzame helden,
brood verstrooid door bittere toorn,
aanhoudende rouw en honger, hardheid en dood.
Onder bladeren zijn zij bedolven, onder bladeren,
de maan op de borst van de soldaat, de maan,
het slop van de verschoppeling, en overal
het zwijgen van de mens, gevoelloos mineraal
waarvan de kille ader het licht van mijn ziel bevriest
voor ze tot klok wordt in de hoogte.
Mijn land, barstensvol kiemen, roep me niet, ik kan
zonder jouw blik van kristal en duister niet slapen.
Geschokt ben ik door de schorre schreeuw van je water, je schepselen
en in mijn droom loop ik op de zoom van je plechtige schuim
tot het laatste eiland van je blauwe gordel.
Je roept me lokkend als een arme bruid.
Je onafzienbare stalen licht verblindt me en zoekt me
als een zwaard bedekt met wortels.

Mijn land, vereerde aarde, verteerd licht in vlammen:
als steenkool in het vuur, zo bezinkt
je vreselijke zout, je naakte schaduw.
Moge ik zijn wat me gisteren wachtte,
en moge het standhouden, morgen,
in een handvol papavers en stof.

Océano

Si tu desnudo aparecido y verde,
si tu manzana desmedida, si
en las tinieblas tu mazurca, dónde
está tu origen?

Noche

más dulce que la noche,
sal

madre, sal sangrienta, curva madre del agua,
planeta recorrido por la espuma y la médula:
titánica dulzura de estelar longitud:
noche con una sola ola en la mano:
tempestad contra el águila marina,
ciega bajo las manos del sulfato insondable:
bodega en tanta noche sepultada,
corola fría toda de invasión y sonido,
catedral enterrada a golpes en la estrella.

Hay el caballo herido que en la edad de tu orilla
recorre, por el fuego glacial substituido,
hay el abeto roto transformado en plumaje
y deshecho en tus manos de atroz cristalería,
y la incesante rosa combatida en las islas
y la diadema de agua y luna que estableces.

Patria mía, a tu tierra

todo este cielo oscuro!

Toda esta fruta universal, toda esta
delirante corona!

Para ti esta copa de espumas donde el rayo
se pierde como un albatros ciego, y donde el sol del Sur
se levanta mirando tu condición sagrada.

Oceaan

Zo je naakt, groen en schimmig,
zo je rondheid grenzeloos, zo
in het duister je mazurka, waar
is je oorsprong dan?

Nacht

zoeter dan de nacht,

zout

moeder, onmenselijk zout, moederwelling van het water,
planeet met schuim en merg doortrokken:

titanische zoetheid van sterrespattende lengte:

nacht met een enkele golf in de hand:

gebulder tegen de zeeadelaar,

blind onder de handen van het onpeilbaar sulfaat,

kelder ingegraven in zoveel nacht,

ijzige bloemkroon, één en al aanval en razen,

kathedraal met slagen in de ster begraven.

Er is het gewonde paard dat met de leeftijd van je strand
meetrekt, door het ijzige vuur vervangen,

er is de rode spar in veren veranderd,

vernield in je handen van ruwe kristal

en op de archipel de eeuwige bestreden roos

en de diadeem van water en maan die je opricht.

Oh land, voor jouw aarde

heel deze duistere lucht!

Heel deze wereldomvattende vrucht, heel deze

briesende kroon!

Voor jou deze kom met schuim waarin het weerlicht

verdwaalt als een blinde albatros en waarin de zon van mijn Zuiden

opkomt en je ontzagwekkende natuur aanschouwt.

Talabartería

Para mí esta montura dibujada
como pesada rosa en plata y cuero,
suave de hondura, lisa y duradera.
Cada recorte es una mano, cada
costura es una vida, en ella vive
la unidad de las vidas forestales,
una cadena de ojos y caballos.
Los granos de la avena la formaron,
la hicieron dura matorrales y agua,
la cosecha opulenta le dió orgullo,
metal y tafiletes trabajados:
y así de desventuras y dominio
este trono salió por las praderas.

Riemenmakerij

Voor mij dit paardentuig geschetst
als een enorme roos in zilver en in leer,
soepel in de diepte, glad en duurzaam.
Iedere snede is een hand, iedere
naad een leven, hierin leeft
de eenheid van al het leven in het bos:
één keten ogen en paarden.
De haverkorrels gaven het vorm,
hard maakten het struiken en regen,
de rijke oogst bezorgde het trots,
sterk metaal en bewerkt saffiaan:
en zo kwam deze troon van ramspoed én gezag
over de groene vlakten.

Alfarería

Torpe paloma, alcancía de greda,
en tu lomo de luto un signo, apenas
algo que te descifra. Pueblo mío,
cómo en tus dolores a la espalda,
apaleado y rendido, cómo fuiste
acumulando ciencia deshojada?
Prodigio negro, mágica materia
elevada a la luz por dedos ciegos,
mínima estatua en que lo más secreto
de la tierra nos abre sus idiomas,
cántaro de Pomaire en cuyo beso
tierra y piel se congregan, infinitas
formas del barro, luz de las vasijas,
la forma de una mano que fue mía,
al paso de una sombra que me llama,
sois reunión de sueños escondidos,
cerámica, paloma indestructible!

Pottenbakkerij

Plompe duif, aarden spaarpot,
op je rouwkleurige rug een teken, een stipje
niet meer, dat jou ontraadselt. Hoe, mijn volk,
was je in staat met al dat leed beladen,
afgeranseld, afgemat,
ontbladerde kennis te vergaren?
Donker wonder, magische materie
naar het licht opgericht door blinde vingers,
nietig beeld dat ons inwijdt
in de geheimtaal van de aarde
kruik uit Pomaire die in haar kus
aarde en huid verenigt, oneindige
vormen van leem, licht van de kruiken,
de vorm van een hand die de mijne was,
langgaan van een schaduw die mij roept,
klontering zijn jullie van verborgen dromen,
ceramiek, onverwoestbare duif!

Telares

Sabéis que allí la nieve vigilando
los valles, o más bien
la primavera oscura del Sur, las aves negras
a cuyo pecho sólo una gota de sangre
vino a temblar, la bruma
de un gran invierno que extendió las alas,
así es el territorio, y su fragancia
sube de flores pobres, derribadas
por el peso de cobre y cordilleras.
Y allí el telar hilo a hilo, buscando
reconstruyó la flor, subió la pluma
a su imperio escarlata, entretejiendo
azules y azafranes, la madeja
del fuego y su amarillo poderío,
la estirpe del relámpago violeta,
el verde enarenado del lagarto.
Manos del pueblo mío en los telares,
manos pobres que tejen, uno a uno,
los plumajes de estrella que faltaron
a tu piel, Patria de color oscuro,
substituyendo hebra por hebra el cielo
para que cante el hombre sus amores
y galope encendiendo cereales!

Weefgetouwen

Jullie weten dat de sneeuw daar waakt
over de dalen, of beter gezegd,
het donkere voorjaar van het Zuiden, zwarte vogels
op wier borst maar één druppel bloed
te beven viel, dichte mist
van een machtige winter met gespreide vleugels:
zo is die streek en de geur stijgt er op
uit schamele bloemen geknakt
onder de last van koper en bergen .
Daar nu heeft draad voor draad tastend
het weefgetouw de bloem hersteld, daar rees de veer
naar haar scharlaken rijk en verweefde
blauw en saffraan, de streng
van het vuur en zijn gele vermogen,
de kiem van de paarse bliksemstraal,
het verzande groen van de hagedis.
Handen van mijn volk aan de weefgetouwen,
arme handen die stuk voor stuk
de sterreveren weven die jouw huid
ontbraken, donker-kleurig vaderland,
en vezel voor vezel de hemel vervangen
opdat de mens van zijn liefdes zingt
en vlammend door het graanveld galoppeert.

Inundaciones

Los pobres viven abajo esperando que el río
se levante en la noche y se los lleve al mar.
He visto pequeñas cunas que flotaban, destrozos
de viviendas, sillas, y una cólera augusta
de lívidas aguas en que se confunden el cielo y el terror.
Sólo es para ti, pobre, para tu esposa y tu sembrado,
para tu perro y tus herramientas, para que aprendas a mendigo.
El agua no sube hasta las casas de los caballeros
cuyos nevados cuellos vuelan desde las lavanderías.
Como este fango arrollador y estas ruinas que nadan
con tus muertos vagando dulcemente hacia el mar,
entre las pobres mesas y los perdidos árboles
que van de tumbo en tumbo mostrando sus raíces.

Overstromingen

De armen wonen beneden en wachten tot de rivier
stijgt in de nacht en hen meesleurt naar zee.
Wiegjes heb ik zien dobberen en brokstukken
van huizen, stoelen en een verheven toorn
van lijkleek water waarin hemel en afgrijzen versmelten.
Enkel voor jou is dit, berooide, voor je vrouw en je grond,
voor je werktuig en je hond, als een les om het bedelen te leren.
Het water stijgt niet tot de huizen der heren
met dat eeuwige sneeuw witte boord om hun nek.
Eet dit verwoestende slijk en dit puin dat opzwemt
met je doden, kabbelend naar de zee,
naast povere tafels, naast ontwrichte bomen
die hun wortels tonen bij elke golfduik.

Terremoto

Desperté cuando la tierra de los sueños faltó
bajo mi cama.
Una columna ciega de ceniza se tambaleaba en medio
de la noche,
yo te pregunto: he muerto?
Dame la mano en esta ruptura del planeta
mientras la cicatriz del cielo morado se hace estrella.
Ay!, pero recuerdo, dónde están?, dónde están?
Por qué hierve la tierra llenándose de muerte?
Oh máscaras bajo las viviendas arrolladas, sonrisas
que no alcanzaron el espanto, seres despedazados
bajo las vigas, cubiertos por la noche.

Y hoy amaneces, oh día azul, vestido
para un baile, con tu cola de oro
sobre el mar apagado de los escombros, ígneo,
buscando el rostro perdido de los insepultos.

Aardbeving

Wakker schrok ik toen de droomgrond mijn bed ontviel.

Een blinde aszuil zag ik wankelen in het holst
van de nacht –

zeg me: ben ik gestorven?

Geef me bij dit breken van de planeet je hand
nu aan de paarse hemel het litteken splijt tot ster.

Ach, ik weet het alweer – waar zijn ze, waar zijn ze?

Waarom vult de aarde zich briesend met dood?

Oh maskers, onder de huizenresten, glimlach
die nog geen afgrijzen werd, wezens verbrijzeld
onder de balken, bedekt met nacht.

En vandaag, blauwe dag, breek je aan
in feesttooi en spreid je je gouden sleep
over de uitgebluste wrakkenzee, vurig,
op zoek naar het verwezen gelaat van de doden
zonder graf.

Atacama

Voz insufrible, diseminada
sal, substituida
ceniza, ramo negro
en cuyo extremo aljófaro aparece la luna
ciega, por corredores enlutados de cobre.
Qué material, qué cisne hucco
hunde en la arena su desnudo agónico
y endurece su luz líquida y lenta?
Qué rayo duro rompe su esmeralda
entre sus piedras indomable hasta
cuajar la sal perdida?
Tierra, tierra
sobre el mar, sobre el aire, sobre el galope
de la amazona, llena de corales:
bodega amontonada donde el trigo
duerme en la temblorosa raíz de la campana:
oh madre del océano!, productora
del ciego jaspe y la dorada sílice:
sobre tu pura piel de pan, lejos del bosque,
nada sino tus líneas de secreto,
nada sino tu frente de arena,
nada sino las noches y los días del hombre,
pero junto a la sed del cardo, allí
donde un papel hundido y olvidado, una piedra
marca las hondas cunas de la espada y la copa,
indica los dormidos pies del calcio.

Atacama

Ondraaglijke stem, uitgezaaid
zout, verzand
as, zwarte tak waar,
in de laatste druppel dauw, de blinde maan
opkomt door koperen gangen in rouw.
Welk element, welke holle zwaan
zinkt met zijn kwijnende naaktheid in het zand
en maakt zijn vloeibare trage licht zo hard?
Welke harde straal breekt zijn smaragd
tussen de stenen, niet te temmen,
tot het verloren zout zich heeft gezet?
Aarde, aarde
boven de zee, boven de lucht, boven de galop
van de met koraal behangen amazone:
kelder volgestouwd met koren
dat sluimert bij de sidderende wortel van de klok:
oh moeder van de oceaan! jij baarde
de blinde jaspis, het goudgele kiezel:
op jouw onversneden broodhuid, ver van het bos
niets dan lijnen van je geheim,
niets dan je voorhoofd van zand,
niets dan de nacht en de dag van de mens;
maar naast de dorstige distel, daar,
naast een verzonken vergeten papier, een steen
die duidt op de diepe wieg van zwaard en kom
en die de slapende calciumvoeten markeert.

Tocopilla

De Tocopilla al sur, al norte, arena,
cales caídas, el lanchón, las tablas
rotas, el torcido hierro.
Quién a la línea pura del planeta,
áurea y cocida, sueño, sal y pólvora
agregó el utensilio deshecho, la inmundicia?
Quién puso el techo hundido, quién dejó las paredes
abiertas, con un ramo
de papeles pisados?
Lóbrega luz del hombre en ti destituido,
siempre volviendo al cuenco de tu luna calcárea,
apenas recibido por tu letal arena!
Gaviota enrarecida de las obras, arenque,
petrel ensortijado,
frutos, vosotros, hijos del espinel sangriento
y de la tempestad, habéis visto al chileno?
Habéis visto al humano, entre las dobles líneas del frío
y de las aguas, bajo la dentadura
de la línea de tierra, en la bahía?

Piojos, piojos ardientes atacando la sal,
piojos, piojos de costa, poblaciones, mineros,
desde una cicatriz del desierto hasta otra,
contra la costa de la luna, fuera!
picando el sello frío sin edad.
Más allá de los pies del alcatraz, cuando
agua ni pan ni sombra tocan la dura etapa,
el ejercicio del salitre asoma
o la estatua del cobre decide su estatura.
Es todo estrellas enterradas.
como puntas amargas, como infernales
flores

Tocopilla

Van Tocopilla naar het Zuiden, naar het Noorden, zand,
afgebladderde kalk, sloepen, gebroken
planken, verbogen metaal.

Wie voegde bij de reine, gloeiendhete
goudlijn van de aardbol, bij droom en zout en kruit
het afgedankte huisraad en het vuil?

Wie legde het verzakte dak, wie liet de wanden
vol barsten achter met een prop
van aangestampt papier?

Droefgeestig licht van de mens in jou verstoten,
toch steeds weer kerend naar de kom van je kalken maan,
amper aanvaard door je dodelijke zand!

Schaarsgeworden meeuw boven de werkplaats, haring,
geringde albatros,

jullie, vruchten, zonen van de bloeddorstige vishaak
en van het stormgeraas, hebben jullie de Chileen gezien?

Zagen jullie de sterveling tussen de dubbele lijnen van koude
en van water, onder de tandlijn
van de einder, in de baai?

Luizen, brandende luizen, in gevecht met het zout,
luizen, kustluizen in gehuchten,
mijnwerkers van het ene litteken in de woestijn
naar het andere, tot aan de maankust, en verder,
stappend op het kille leeftijdloze stempel.

Voorbij de pelikanevoeten, als
water, brood noch schaduw de ongastvrije
pleisterplaats zijn toebedeeld,
zal het werk in de salpeter opdoemen
of krijgt het koper zijn vaste beeld.

Het is alles als begraven sterren,
als bittere spitsen, als helse bloesems,

blancas, nevadas de luz temblorosa
o verde y negra rama de esplendores pesados.
No vale allí la pluma, sino la mano rota
del oscuro chileno, no sirve allí la duda.
Sólo la sangre. Sólo ese golpe duro
que en la vena pregunta por el hombre.
En la vena, en la mina, en la horadada cueva
sin agua y sin laurel.

Oh pequeños
compatriotas quemados por esta luz más agria
que el baño de la muerte, héroes oscurecidos
por el amanecer de la sal en la tierra,
dónde hacéis vuestro nido, errantes hijos?
Quién os ha visto entre las hebras rotas
de los puertos desérticos?
Bajo
la niebla de salmuera
o detrás de la costa metálica,
o tal vez o tal vez,
bajo el desierto ya, bajo
su palabra de polvo
para siempre!
Chile, Metal y Cielo,
y vosotros, chilenos,
semilla, hermanos duros,
todo dispuesto en orden y silencio
como la permanencia de las piedras.

witte bloesems met trillend licht besneeuwd,
of groenzwarte tak met zware prachten.
Daar haalt deze pen niets uit, alleen de gekloofde hand
van de donkere Chileen, daar doet twijfel niets.
Alleen het bloed. Alleen die stugge klop
die in de ader vraagt naar de mens.
In de ader, in de mijn, in de uitgeholde grot
zonder water en zonder laurier.

Oh nietige landgenoten verbrand door dit licht dat wranger
dan het doodsbad is, helden donkergekleurd
door het dagen van het zout op aarde,
waar bouwen jullie je nest, dolende zonen?
Wie heeft jullie tussen de kapotte vezels
van de verlate havens gezien?
Onder de pekelnivel
of achter de metalen kust,
of wie weet of wie weet,
al onder de onherbergzame aarde, onder
haar stoffen woord voor eeuwig!
Chili, Metaal en Hemel,
en jullie, Chilenen,
zaad, stroeve broeders,
alles geschikt in orde en stilte
als het eeuwige zijn van de stenen.

Peumo

Quebré una hoja enlosada de matorral: un dulce
aroma de los bordes cortados
me tocó como un ala profunda que volara
desde la tierra, desde lejos, desde nunca.
Peumo, entonces vi tu follaje, tu verdura
minusciosa, encrespada, cubrir con sus impulsos
tu tronco terrenal y tu anchura olorosa.
Pensé cómo eres toda mi tierra: mi bandera
debe tener aroma de peumo al desplegarse,
un olor de fronteras que de pronto
entran en ti con toda la patria en su corriente.
Peumo puro, fragancia de años y cabelleras
en el viento, en la lluvia, bajo la curvatura
de la montaña, con un ruido de agua que baja
hasta nuestras raíces, oh amor, oh tiempo agreste
cuyo perfume puede nacer, desenredarse
desde una hoja y llenarnos hasta que derramamos
la tierra, como viejos cántaros enterrados!

Peumo

Ik brak een geplavuisd blad van de struik: een zoet
aroma uit de afgebroken randen
trof me als een vleugel diep uit de aarde
aangevlogen, van verre, van nimmer.
Peumo, toen zag ik hoe je loof, je fijne
kroezige groen, met zijn groeikracht
je aardse stam en je geurige wijde bedekte.
Ik bedacht hoe je heel mijn geboorteland was: mijn vlag
zal als hij zich ontvouwt naar peumo geuren,
een geur van grenzen die jou onverwacht
binnentrekken met het hele land achter ze aan.
Zuivere peumo, heerlijke geur van jaren, van lange haren
in de wind, in de regen, onder het buigen
van de berg, met het geruis van water dat valt
tot op onze wortels, oh liefste, oh onontgonnen tijd
waarvan de geur soms opstijgt, vrijkomt
uit een blad en ons weer vult tot we de aarde
uit ons spuwen, als oude ingegraven kruiken!

Quilas

Entre las hojas rectas que no saben sonreír
escondes tu plantel de lanzas clandestinas.
Tú no olvidaste. Cuando paso por tu follaje
murmura la dureza, y despiertan palabras
que hieren, sílabas que amamantan espinas.
Tú no olvidas. Eras argamasa mojada
con sangre, eras columna de la casa y la guerra,
eras bandera, techo de mi madre araucana,
espada del guerrero silvestre, araucanía
erizada de flores que hirieron y mataron.
Asperamente esconde las lanzas que fabricas
y que conoce el viento de la región salvaje,
la lluvia, el águila de los bosques quemados,
y el furtivo habitante recién desposeído.
Tal vez, tal vez; no digas a nadie tu secreto.
Guárdame a mí una lanza silvestre, o la madera
de una flecha. Yo tampoco he olvidado.

Quila

Tussen rechtlijnige bladeren die van lachen niet weten
berg je je voorraad klandestiene speren.
Nee jij, jij bent 't niet vergeten. Als ik over je bladeren strijk
bromt de hardheid en woorden ontwaken
die verwonden, lettergrepen die stekels zogen.
Nee jij, jij vergeet niet. Mortel was je, nat
van bloed, zuil was je van huis en strijd,
banier was je, dak voor mijn Araucaanse moeder,
zwaard voor de primitieve krijger, heel Araucanië
stekelig van wondende dodende bloemen.
Grimmig verberg je de speren die je maakt,
bekend aan de wind van dat woeste land,
de regen, de arend van het verschroeide woud
en zijn verholen bewoner pas onteigend.
Wie weet, wie weet; zeg niemand je geheim.
Bewaar voor mij een wilde speer, of het hout
van een pijl. Nee ik, ik ben 't evenmin vergeten.

Drimis winteri

Plantas sin nombre, hojas
y cuerdas montañosas,
ramas tejidas de aire verde, hilos
recién bordados, ganchos de metales oscuros,
innumerable flora coronaria
de la humedad, del vasto vapor, del agua inmensa.
Y entre toda la forma que buscó esta enramada,
entre estas hojas cuyo molde intacto
equilibró en la lluvia su prodigio,
oh árbol, despertaste como un trueno
y en tu copa poblada por toda la verdura
se durmió como un pájaro el invierno.

Drimys wintéri

Naamloze gewassen, bladeren
en snaren van de bergen,
takken geweven van groene lucht, draden
pas geborduurd, donkermetalen haken,
ontelbare flora met kransen
van vocht, van wijdse damp, van onmetelijk water.
En binnen heel deze vorm die dit takwerk zich zocht,
binnen dit loof wonderbaarlijk ongeschonden
in evenwicht gebleven in de regen
werd jij, boom, wakker als een donderslag
en op je kruin door al het groen bevolkt
sliep de winter als een vogel in.

Zonas eriales

Término abandonado! Línea loca
en que la hoguera o cardo enfurecido
forman capas de azul electrizado.
Piedras golpeadas por
las agujas del cobre, carreteras
de material silencio, ramas hundidas
en la sal de las piedras.

Aquí estoy, aquí estoy,
boca humana entregada al paso pálido
de un detenido tiempo como copa o cadera,
central presidio de agua sin salida,
árbol de corporal flor derribada,
únicamente sorda y brusca arena.
Patria mía, terrestre y ciega como
nacidos aguijones de la arena, para ti toda
la fundación de mi alma, para ti los perpetuos
párpados de mi sangre, para ti de regreso
mi plato de amapolas.

Dame de noche, en medio de las plantas terrestres,
la huraña rosa de rocío que duerme en tu bandera,
dame de luna o tierra tu pan espolvoreado
con tu temible sangre oscura:
bajo tu luz de arena
no hay muertos, sino largos ciclos de sal, azules
ramas de misterioso metal muerto.

Onbebouwde streken

Verlaten grensgebied! Waanzinnige grens
door vlammend vuur of toornige distel
overdekt met vormen van elektrisch blauw.
Gesteente gezeseld door
kopernaalden, brede straten
van tastbaar zwijgen, takken verzakt
in het zout van het steen.

Hier ben ik, hier ben ik,
mensenmond geboden aan de bleke voetstap
van een opgehouden tijd als kom of heup,
centrale kerker van water zonder uitweg,
boom van geslechte lichaamsbloem,
niets dan doof en onherbergzaam zand.
Mijn land, aards en blind
als doornen uit zand geboren, voor jou de hele
grondslag van mijn ziel, voor jou de eeuwige
oogleden van mijn bloed, voor jou bij mijn thuiskomst
mijn bord met papavers.

Geef me 's nachts temidden van het aards gewas
de schuwe bedauwde roos die slaapt op je vlag,
geef me van maan of van aarde je brood
bestrooid met je dreigend donker bloed:
onder jouw licht van zand
liggen geen doden, maar grote cyclussen zout,
blauwe takken raadselachtig dood metaal.

Chercanes

Me gustaría que no desconfiárais: es verano:
 el agua me regó y levantó un deseo
 como una rama, un canto mío me sostiene
 como un tronco arrugado, con ciertas cicatrices.
 Minúsculos, amados, venid a mi cabeza.
 Anidad en mis hombros en los que pasea
 el fulgor de un lagarto, en mis pensamientos
 sobre los que han caído tantas hojas,
 oh círculos pequeños de la dulzura, granos
 de alado cereal, huevecillo emplumado,
 formas purísimas en que el ojo
 certero dirige vuelo y vida,
 aquí, anidad en mi oreja, desconfiados
 y diminutos: ayudadme:
 quiero ser más pájaro cada día.

Chercanen

Graag zou ik jullie argwaan smoren: 't is zomer,
regen heeft me overspoeld en verlangen gewekt
als een tak, mijn lied houdt me staande
als een rimpelige stam met littekens gekerfd.
Kom maar op mijn hoofd, lieve vogeltjes.
Nestel je op mijn schouders waarover de gloed
glijdt van de hagedis, of in mijn gedachten
onder zoveel bladeren bedolven,
oh, wolkjes van lieflijkheid, korrels
geveugeld graan, gevederd eitje,
oerzuivere vormen waarin een oog
trefzeker vlucht en leven bestuurt,
hier, nestel in mijn oor, onderkruipseltjes
vol argwaan, en help me:
ik wil elke dag meer vogel zijn.

Loica

Cerca de mí, sangrienta, pero ausente.
Con tu máscara cruel y tus ojos guerreros,
entre los terrones, saltando de un tesoro
a otro, en la plenitud pura y salvaje.
Cuéntame cómo entre todas,
entre toda la oscura formación anidada
en nuestros matorrales que la lluvia
tiñó con sus lamentos, cómo, sola,
tu pechera recoge todo el carmín del mundo?
Ay, eres espolvoreada por el verano rojo,
has entrado en la gruta del polen escarlata
y tu mancha recoge todo el fuego.
Y a esta mirada más que al firmamento
y a la noche nevada en su baluarte andino
cuando abre el abanico de cada día, nada
la detiene: sólo tu zarza
que sigue ardiendo sin quemar la tierra.

Loica

Vlak bij me, bloedrode vogel, en toch ver weg.
Met je wrede masker en je krijgersogen hip je
tussen de kluiten van schat naar schat
in de wilde zuivere volte.
Vertel me hoe van al die andere,
van heel die duistere gemeente die nestelt
in ons struikgewas door de klacht
van de regen gekleurd, alleen jouw borstje
al het karmijn uit de wereld kon putten.
Ai, bestoven ben je door het zomerrood,
de grot van het scharlaken stuifmeel ging je binnen
en in je borstvlak is al het vuur gevat.
En je blik – sterker dan het firmament
of de besneeuwde nacht in zijn Andesbastion –
is door niets te weerhouden
als de waaier van de dag zich openvouwt:
enkel door jouw eigen braamstruik
die maar brandt zonder de aarde te schroeien.

Chuca

En el frío follaje multiplicado, de pronto
la voz del chucao como si nadie existiera
sino eso grito de toda la soledad unida,
como esa voz de todos los árboles mojados.
Pasó la voz temblando y oscura sobre mi caballo,
más lenta y más profunda que un vuelo: me detuve,
dónde estaba? Qué días eran éstos?
Todo lo que viví galopando en aquellas
estaciones perdidas, el mundo de la lluvia
en las ventanas, el puma en la intemperie
rondando con dos puntas de fuego sanguinario.
Y el mar de los canales, entre túneles verdes
de empapada hermosura, la soledad, el beso
de la que amé más joven bajo los avellanos,
todo surgió de pronto cuando en la selva el grito
del chucao cruzó con sus sílabas húmedas.

Chuca

Plotseling in het koele vruchtbare loof
de stem van de chucao alsof niets bestond
dan die krijs waarin alle eenzaamheid klinkt,
als die stem van alle beregende bomen.
De stem trok trillend en donker over mijn paard,
trager en dieper dan een vogelvlucht: ik hield stil,
waar was ik, wat voor dagen waren dit?
Al wat ik ervoer, in galop, in die
voorbije tijden, de wereld van de regen
op de ruiten, de poema in het noodweer
loerend met twee wrede puntjes vuur,
en de zeeëngten tussen de groene tunnels
van doorweekte schoonheid, de eenzaamheid, de zoen
van haar die ik ooit onder de hazelaars beminde:
alles kwam plotseling boven toen in het oerwoud
de krijs van de chucao zijn natte klanken kerfde.

Botánica

El sanguinario litre y el benéfico boldo
diseminan su estilo
en irritantes besos de animal esmeralda
o antologías de agua oscura entre las piedras.

El chupón en la cima del árbol establece
su dentadura nívea
y el salvaje avellano construye su castillo
de páginas y gotas.
La altamisa y la chépica rodean
los ojos del orégano
y el radiante laurel de la frontera
perfuma las lejanas intendencias.

Quila y quelénquelén de las mañanas.
Idioma frío de las fucsias,
que se va por las piedras tricolores
gritando viva Chile con la espuma!

El dedal de oro espera
los dedos de la nieve
y rueda el tiempo sin su matrimonio
que uniría a los ángeles del fuego y del azúcar.

El mágico canelo
lava en la lluvia su racial ramaje,
y precipita sus lingotes verdes
bajo la vegetal agua del Sur.

Plantkunde

De wrede litre en de weldoende boldo
zaaien hun levensgeesten uit
in prikkelende zoenen van dierlijk smaragd
of anthologieën van donker water tussen de stenen.

De chupón bijt zich vast in de boomkruin
met sneeuw witte tanden
en de wilde hazelaar bouwt zijn kasteel
van pagina's en druppels.
Bijvoet en hondsgras omgeven
de ogen van de wilde marjolein
en de stralende laurier langs de grenzen
doorgeurt de verre gewesten.

Quila en quelénquelén, ochtendgewas.
Kille taal van de fuchsia's
die wegsterft tussen het driekleurig steen
en met haar schuim leve Chili! schreeuwt.

Het gouden vingerhoedje wacht
de vingers van de sneeuw,
maar voorbij gaat de tijd, de engelen van vuur
en de engelen van suiker vierden geen bruiloft.

De magische kaneelboom
wast in de regen zijn rasechte takken
en schiet zijn groene staven
in het plantrijke water van mijn antarctische land.

La dulce aspa del ulmo
con fanegas de flores
sube las gotas del copihue rojo
a conocer el sol de las guitarras.

La agreste delgadilla
y el celestial poleo
bailan en las praderas con el joven rocío
recientemente armado por el río Toltén.

La indescifrable doca
decapita su púrpura en la arena
y conduce sus triángulos marinos
hacia las secas lunas litorales.

La bruñida amapola,
relámpago y herida, dardo y boca,
sobre el quemante trigo
pone sus puntuaciones escarlata.

La patagua evidente
condecora sus muertos
y teje sus familias
con manantiales aguas y medallas de río.

El paico arregla lámparas
en el clima del Sur, desamparado,
cuando viene la noche
del mar nunca dormido.

El roble duerme solo,
muy vertical, muy pobre, muy mordido,
muy decisivo en la pradera pura
con su traje de roto maltratado
y su cabeza llena de solemnes estrellas.

De zoete wieken van de ulmo
met hun bloesemvrachten
tillen de druppels van de rode copihue
omhoog naar de gitarenzon.

Het landelijk delgadillagras
en de hemelse polei
dansen met de jonge dauw
pas gesterkt door het Tolténwater
in de wei.

De ondoorgrondelijke doca
onthoofdt haar purper in het zand
en kruipt met haar driehoekige bladeren
over het strand, dor maanlandschap.

De opgepoetste klaproos,
bliksem en wond, werpschicht en mond,
plaatst boven het schroeiende koren
scharlaken accenten.

De zonneklare pataguabomen
ridderen hun doden
en smeden hun gezinnen
met bronwaters en riviermedailles.

Onbeschut in het Zuidpoolklimaat,
verzorgt de paico de lampen,
wanneer het tijd is voor de nacht
van de nimmer slapende zee.

De eik slaapt in zijn eentje,
heel rechtop, heel arm, heel aangevreten,
heel vastbesloten in het onbetreden grasland
in zijn sjofele pak, de verschoppeling,
maar zijn hoofd vol vorstelijke sterren.

Araucaria

Todo el invierno, toda la batalla,
todos los nidos del mojado hierro,
en tu firmeza atravesada de aire,
en tu ciudad silvestre se levantan.

La cárcel renegada de las piedras,
los hilos sumergidos de la espina,
hacen de tu alambrada cabellera
un pabellón de sombras minerales.

Llanto erizado, eternidad del agua,
monte de escamas, rayo de herraduras,
tu atormentada casa se construye
con pétalos de pura geología.

El alto invierno besa tu armadura
y te cubre de labios destruidos:
la primavera de violento aroma
rompe su sed en tu implacable estatua;
y el grave otoño espera inútilmente
derramar oro en tu estatura verde.

Andesspar

De hele winter, het hele gevecht,
ieder nest van het vochtige ijzer
verheft zich in je winddoorwaaide
sterkte, in je bosstad.

De verfoeide kerker van de stenen,
de verzonken vezels van de doorn,
zij maken uit je haar van prikkeldraad
een baldakijn van minerale schaduw.

Stekelig gewezen, eeuwigheid van water,
schubbenberg, hoefijzerflits,
jouw gepijnigd huis wordt opgericht
uit bloembladen van pure geologie.

De grote winter kust je pantser
en overdekt je met vernielde lippen:
de lente scheurt met wilde geuren
haar net stuk op je onbarmhartig standbeeld:
en de ernstige herfst hoopt tevergeefs
goud te gieten over je groene gestalte.

Tomás Lago

Otras gentes se acostaron entre las páginas durmiendo
como insectos elzevirianos, entre ellos
se han disputado ciertos libros recién impresos
como en el foot-ball, dándose goles de sabiduría.
Nosotros cantamos entonces en la primavera,
junto a los ríos que arrastran piedras de los Andes,
y estábamos trenzados con nuestras mujeres sorbiendo
más de un panal, devorando hasta el azufre del mundo.
No sólo eso sino mucho más: compartimos
la vida con humildes amigos que amamos,
y que nos enseñaron con las fechas del vino
el alfabeto honrado de la arena, el reposo
de los que han conseguido en la dureza
salir cantando. Oh días en que juntos
visitamos la cueva y los tugurios,
destrozamos las telas de araña, y en las márgenes
del Sur bajo la noche y su argamasa
removida viajamos:
todo era flor y patria pasajera,
todo era lluvia y material del humo.
Qué ancha carretera caminamos, deteniendo
el paso en las posadas, dirigiendo
la atención a un extremo crepúsculo, a una piedra,
a una pared escrita por un carbón, a un grupo
de fogoneros que de pronto
nos enseñaron todas las canciones de invierno.
Pero no sólo el orugo andaba camaleando,
en nuestras ventanas, bañado en celulosa,
cada vez más celestial en su papel de culto,
sino el ferruginoso, el iracundo, el vaquero
que nos quería cobrar con dos pistolas al pecho,
amenazándonos con comerse a nuestras madres

Tomás Lago

Anderen kropen tussen de pagina's en sliepen
als insekten in een wiegedruk; zij twistten
over bepaalde pas verschenen boeken
als bij voetbal goaltjes wijsheid scorend.
Maar wij, wij zongen dat voorjaar aan de beken
die stenen van de Andes meevoeren in hun stroom,
wij hielden onze vrouwen omarmd en slurpten
menige honingraat leeg, zelfs dorstig
naar het zwavel van de wereld.
Maar dat niet alleen, veel meer nog: ook deelden wij
het leven van eenvoudige vrienden, van wie wij hielden
en die ons met de jaren van de wijn
het eerlijke alfabet van de zandgrond leerden
en de rust van wie de kracht bezitten
zingend harde tijden te doorstaan.
Oh dageraad dat wij samen hol en herdershut bezochten,
spinnewebben scheurden en 's nachts
langs de oevers van het Zuiden trokken
onder een roerige cementen hemel:
alles was bloesem en voorbijgaand vaderland,
alles was regen en heiige stof.
Over welke brede weg ging onze tocht –
we stopten in café's en keken
naar een hevig avondrood, een steen,
een muur met steenkool beschreven,
een groepje stokers die ons zomaar
alle winterliedjes leerden.
Maar niet alleen de rups kroop kleurverschietend
op onze ramen badend in cellulose,
steeds perfecter in zijn rol van snob:
ook de ijzervreter, de driftkop, de cowboy
die ons met twee pistolen op de borst wilde temmen

y empeñar nuestras posesiones
(llamando a todo esto heroísmo y otras cosas).
Los dejamos pasar mirándolos, no pudieron
sacarnos una cáscara, doblegar un latido,
y se dirigieron cada una a su tumba,
de diarios europeos o pesos bolivianos.
Nuestras lámparas siguen encendidas, ardiendo
más altas que el papel y que los forajidos.

en dreigde onze moeders te verslinden
en onze spullen te verpatsen
(dat was nog eens heldenmoed volgens henzelf).
Wij lieten ze langsgaan en namen ze op; nog geen haar
konden ze ons krenken, nog geen spier vertrokken wij:
ze zijn afgedropen, ieder naar z'n graf,
gemaakt van Europese kranten of Boliviaans geld.
Onze lampen zijn nog altijd aan en vlammen
hoger op dan papier en schurkenmanieren.

Rubén Azocar

Hacia las islas!, dijimos. Eran días de confianza
y estábamos sostenidos por árboles ilustres:
nada nos parecía lejano, todo podía enredarse
de un momento a otro en la luz que producíamos.
Llegamos con zapatos de cuero grueso: llovía,
lloviá en las islas, así se mantenía el territorio
como una mano verde, como un guante
cuyos dedos flotaban
entre las algas rojas.

Llenamos de tabaco el archipiélago, fumábamos
hasta tarde en el Hotel Nilsson, y disparábamos
ostras frescas hacia todos los puntos cardinales.
La ciudad tenía una fábrica religiosa
de cuyas puertas grandes, en la tarde inanimada,
salía como un largo coleóptero un desfile
negro, de sotanillas bajo la triste lluvia:
acudíamos a todos los borgoñas, llenábamos
el papel con los signos de un dolor jeroglífico.
Yo me evadí de pronto: por muchos años, distante,
en otros climas que acaudalaron mis pasiones
recordé las barcas bajo la lluvia, contigo,
que allí te quedabas para que tus grandes cejas
echaran sus raíces mojadas en las islas.

Rubén Azocar

Op naar de eilanden! riepen wij. Het waren dagen vol vertrouwen
en we werden door illustere bomen beschermd:
niets scheen ons ver, alles werd onmiddellijk
gestrikt in het lichtnet om ons heen.

Wij kwamen er op grofleren schoenen: het regende,
regende maar op de eilanden, de aarde was daar
als een groene hand, een handschoen
met dobberende vingers
tussen de rode algen.

Wij vulden de archipel met tabak, we rookten
tot diep in de nacht in het Nilssonhotel en schoten
verse oesters in alle vier de hemelstreken.

De stad had een religiefabriek met hoge poorten
waaruit die doodse namiddag
een langgerekte tor, een zwarte stoet van togen
in de troosteloze regen trad:

wij grepen snel naar alle soorten wijn en vulden
het papier met tekens van een onontcijferbaar verdriet.

Maar ik, ineens was ik weg: en vele jaren, ver vandaar,
in andere klimaten die mijn hartstochten opsloegen als schatten,
moest ik denken aan die schuiten in de regen en aan jou die bleef
op de eilanden om er je zware wenkbrauwhaar
zijn beregende wortels te laten schieten.

Juvencio Valle

Juvencio, nadie sabe como tú y yo el secreto
del bosque de Boroa: nadie
conoce ciertos senderos de tierra enrojecida
sobre los que despierta la luz del avellano.
Cuando la gente no nos oye no sabe
que escuchamos llover sobre árboles y techos
de cinc, y que aún amamos a la telegrafista.
Aquella, aquella muchacha que como nosotros
conoce el grito hundido de las locomotoras
de invierno, en las comarcas.
Sólo tú, silencioso,
entraste en el aroma que la lluvia derriba,
incitaste el aumento dorado de la flora,
recogiste el jazmín antes de que naciera.
El barro triste, frente a los almacenes,
el barro triturado por las graves carretas
como la negra arcilla de ciertos sufrimientos,
está, quién como tú lo sabe?, derramado
detrás de la profunda primavera.
También
tenemos en secreto otros tesoros:
hojas que como lenguas escarlata
cubren la tierra, y piedras suavizadas
por la corriente, piedras de los ríos.

Juvencio Valle

Juvencio, niemand kent als jij en ik het geheim
van het woud bij Boroa: niemand
kent die paden met hun roserode aarde
waarboven de gloed van de hazelaar ontwaakt.
Als ze ons niet horen, de mensen, weten ze niet
dat we luisteren naar de regen op het zinken dak en op
de bomen – en altijd nog verliefd zijn op dat meisje,
dat ene meisje daar, die telegrafiste die als wij
de gesmoorde kreet kent van een locomotief
in de winter, in de natuur.
Jij alleen die nooit iets zei
doorgrondde het aroma, dat de regen sloop,
jij alleen prikkelde het gouden groeien van de bloemen,
oogste de jasmijn nog voor ze bloeide.
Die mistroostige modder voor de winkels,
die modder geplet door zware karren
als het zwarte leem van sommig lijden,
die ligt uitgestort, wie weet dat als jij,
achter de diepe lente.
Ook
van andere schatten kennen wij samen het geheim:
bladeren als scharlaken tongen
die de grond bedekken, stenen gladgeslepen
door de stroom, stenen in de beken.

Diego Muñoz

No sólo nos defendimos, así parece, con descubrimientos
y signos extendidos en papel tempestuoso,
sino que, capitanes, corregimos
a puñetazos la calle maligna
y luego entre acordeones elevamos
el corazón con aguas y cordajes.
Marinero, ya has regresado de tus puertos,
de Guayaquil, olores de frutas polvorientas,
y de toda la tierra un sol de acero
que te hizo derramar victoriosas espadas.
Hoy sobre los carbones de la patria ha llegado
una hora – dolores y amor – que compartimos,
y del mar sobresale tu voz el hilo
de una fraternidad más ancha que la tierra.

Diego Muñoz

Ons verweer bestond niet enkel, zo lijkt het,
uit vondsten en tekens, neergeschreven op onstuimig papier,
ook straffen wij, kapiteins,
met onze vuisten de misdadige straat
en daarna tussen harmonica's verhieven wij ons hart
met golven en tuigages.

Zeeman, nu ben je weer thuis,
uit de havens, uit Guayaquil,
geuren bracht je mee van stoffig fruit,
en van de hele aarde een stalen zon
die je zegevierende degens in het rond deed slaan.
Vandaag heeft over de steenkool van ons beider land
een uur van lief en leed geslagen dat wij delen
en sterker dan je stem rijst uit de zee
een boog van broederschap, nog wijdsder dan de aarde.

Jinete en la lluvia

Fundamentales aguas, paredes de agua, trébol
y avena combatida,
cordelajes ya unidos a la red de una noche.
húmeda, goteante, salvajemente hilada,
gota desgarradora repetida en lamento,
cólera diagonal cortando cielo.
Galopan los caballos de perfume empapado,
bajo el agua, golpeando el agua, interviniéndola
con sus ramajes rojos de pelo, piedra y agua:
y el vapor acompaña como una leche loca
el agua endurecida con fugaces palomas.
No hay un día, sino los cisternales
del clima duro, del verde movimiento
y las patas anudan veloz tierra y transcurso
entre bestial aroma de caballo con lluvia.
Mantas, monturas, pellones agrupados
en sombrías granadas sobre los
ardientes lomos de azufre que golpean
la selva diciéndola.
Más allá. más allá, más allá, más allá,
más allá, más allá, más allá, más alláaaaaa,
los jinetes derriban la lluvia, los jinetes
pasan bajo los avellanos amargos, la lluvia
tuerce en trémulos rayos su trigo sempiterno.
Hay luz del agua, relámpago confuso
derramado en la hoja, y del mismo sonido del galope
sale un agua sin vuelo, herida por la tierra.

Ruiter in de regen

Oerwater, wanden van water, klaver, gegeselde haver,
halstertouw al verknoopt in het druipend
grof gespannen nachtelijk net,
verscheurende druppel klagend herhaald,
hemelklievende diagonale woede.
In galop de regendoorgeurde paarden
dwars door de bui, boksend tegen water, water splijtend
met hun rode wirwar van haar, steen en water:
en hun damp, kokende melk,
is als schuwe duiven in de slaande regen.
Er is geen dag, alleen de regenbakken
van het meedogenloze klimaat, het groene bewegen,
en de hoeven verknopen tijdsduur en opgeschopte grond
in het net van de regen,
en overal de scherpe lucht van het paard.
Dekkleden, dekens, tuigen, samengepakt tot sombere granaten
op de brandende zwavelruggen
die slaan op de deur van het oerwoud en zeggen oerwoud.
En vooruit, en vooruit, en vooruit, en vooruúúúit,
de ruiters slopen de regen, de ruiters
rijden onder de bittere hazelaar,
de regen wringt zijn eeuwige koren
tot sidderende stralen. Er is het lichten
van water, er is vage bliksemflits
uitgestort over het gebladerte,
ook uit het geluid van hoeven
stijgt water op maar zonder wiekslag, verlamd door de aarde.

Húmeda rienda, bóveda enramada,
pasos de pasos, vegetal nocturno
de estrellas rotas como hielo o luna, ciclónico caballo
cubierto por las flechas como un helado espectro,
lleno de nuevas manos nacidas en la furia,
golpeante manzana rodeada por el miedo
y su gran monarquía de temible estandarte.

Natte teugels, takkengewelf,
en maar de draf van voeten, vegetale nocturne
van sterren uiteengespat als ijs,
als maanlicht- paard als een cycloon beplant met pijlen, ijzig spook,
vol nieuwe handen in deze woede geboren,
boksend rond ding omringd door de angst
en zijn machtige rijk met schrikwekkend vaandel.

Mares de Chile

En lejanas regiones
tus pies de espuma, tu esparcida orilla
regué con llanto desterrado y loco.

Hoy a tu boca vengo, hoy a tu frente.

No al coral sanguinario, no a la quemada estrella,
ni a las incandescentes y derribadas aguas
entregué el respetuoso secreto, ni la sílaba.
Guardé tu voz enfurecida, un pétalo
de tutelar arena
entre los muebles y los viejos trajes.

Un polvo de campanas, una mojada rosa.

Y muchas veces era el agua misma
de Arauco, el agua dura:
pero yo conservaba mi sumergida piedra
y en ella, el palpitante sonido de tu sombra.

Oh, mar de Chile, oh agua
alta y ceñida como aguda hoguera,
presión y sueño y uñas de zafiro,
oh, terremoto de sal y leones!
Vertiente, origen, costa
del planeta, tus párpados
abren el mediodía de la tierra
atacando el azul de las estrellas.
La sal y el movimiento se desprenden de ti
y reparten océano a las grutas del hombre
hasta que más allá de las islas tu peso
rompe y extiende un ramo de sustancias totales.

Zeeën van Chili

In verre gebieden heb ik ooit
je schuimen voeten, je langgerekte kust
besproeid met de dwaze tranen van een balling.

Vandaag kom ik tot je mond, tot je voorhoofd vandaag.

Niet het bloedrood koraal, niet de verschroeide ster,
ook niet het witopgloeiend neergeslagen water
vertrouwde ik het verheven geheim toe, geen syllabe.
Ik bewaarde je toornige stem, een bloemblad
van beschuttend zand
tussen de meubels en de oude kleren.

Een stof van klokken, een vochtige roos.

En vaak was daar het water
van Arauco zelf, het hardvochtige water:
maar ik bewaarde mijn verzonken steen
en daarin de kloppende klank van je schaduw.

Oh zee van Chili, oh water
trots en ingesnoerd als heftig vreugdevuur,
stuwing en droom en saffieren klauwen,
oh aardschok van zout en leeuwen!
Glooiing, oerbron, kust
van mijn planeet, je oogleden
onthullen het middaguur op aarde
waarbij het blauw van de sterren verbleekt.
Zout en beweging komen uit jou vrij
en stuiven oceaan de mensenholen in
totdat voorbij de archipel je zwaarte
breekt en een ruiker van oersubstanties ontvouwt.

Mar del desierto norte, mar que golpea el cobre
y adelanta la espuma hacia la mano
del áspero habitante solitario,
entre alcatraces, rocas de frío sol y estiércol,
costa quemada al paso de una aurora inhumana!

Mar de Valparaíso, ola
de luz sola y nocturna,
ventana del océano
en que se asoma
la estatua de mi patria
viendo con ojos todavía ciegos.

Mar del Sur, mar, océano,
mar, luna misteriosa,
por Imperial aterrador de robles,
por Chiloé a la sangre asegurado
y desde Magallanes hasta el límite
todo el silbido de la sal, toda la luna loca,
y el estelar caballo desbocado del hielo.

Zee van het verlaten Noorden, zee die op het koper beukt
en schuim stuwt naar de handen
van de norse teruggetrokken mens daar,
tussen pelikanen, rotsen met kille zon en mest,
kust die verbrandde in de voorbijgang
van een onmenselijke dageraad.

Zee van Valparaíso, golf
van nachtelijk eenzaam licht,
venster van de oceaan
waarin het standbeeld van mijn vaderland
opdoemt en ziet
met nog blinde ogen.

Zee van het Zuiden, zee, oceaan,
zee, maan vol geheimen,
om de Imperial de schrik van de eik,
om Chiloé met het bloed verbonden
en van de straat van Magellaan tot aan de noordelijke landsgrens
al dat sissende zout, al die waanzinnige maan
en het sterrenspattende paard uit het ijs losgebroken.

Oda de invierno al Río Mapocho

Oh, sí, nieve imprecisa,
oh, sí temblando en plena flor de nieve,
párpado boreal, pequeño rayo helado
quién, quién te llamó hacia el ceniciento valle,
quién, quién te arrastró desde el pico del águila
hasta donde tus aguas puras tocan
los terribles harapos de mi patria?
Río, por qué conduces
agua fría y secreta,
agua que el alba dura de las piedras
guardó en su catedral inaccesible,
hasta los pies heridos de mi pueblo?
Vuelve, vuelve a tu copa de nieve, río amargo,
vuelve, vuelve a tu copa de espaciosas escarchas,
sumerge tu plateada raíz en tu secreto origen
o despéñate y rómpete en otro mar sin lágrimas!
Río Mapocho, cuando la noche llega
y como negra estatua echada
duerme bajo tus puentes con un racimo negro
de cabezas golpeadas por el frío y el hambre
como por dos inmensas águilas, oh río,
oh duro río parido por la nieve,
por qué no te levantas como inmenso fantasma
o como nueva cruz de estrellas para los olvidados?
No, tu brusca ceniza corre ahora
junto al sollozo echado al agua negra,
junto a la manga rota que el viento endurecido
hace temblar debajo de las hojas de hierro.
Río Mapocho, adónde llevas
plumas de hielo para siempre heridas,
siempre junto a tu cárdena ribera
la flor salvaje nacerá mordida por los piojos

Winterode aan de Mapochorivier

Ach, onduidelijke sneeuw,
ach, jij, trillend in je sneeuwen bloesempracht,
noorderooglid, kleine bevroren straal,
wie riep je naar het grauwe dal, wie deed dat,
en wie sleurde jou uit de adelaarssnavel
naar beneden waar je heldere water
de vreselijke lompen van mijn land aanraakt?
Rivier, waarom vervoer je
kil en duister water
tot vlak aan de gewonde voeten van mijn volk,
water dat het harde dagen van stenen
geheimhield in zijn ontoegankelijke kathedraal.
Ga terug, ga terug naar je sneeuwen bekken,
bittere rivier, ga terug, ga terug
naar de velden ijskristallen,
laat je zilverwitte wortel zinken in je onbekende oorsprong,
of stort je neer maar breek in een andere zee zonder tranen!
Mapocho, rivier, wanneer de nacht aanbreekt
en als een zwart standbeeld gekanteld
onder je bruggen slaapt, een zwarte tros van hoofden
die altijd weer door kou en honger worden getroffen
als door twee enorme adelaars – rivier,
hardvochtige rivier door sneeuw gebaard,
waarom verhef je je dan niet als een reusachtig spook
of als een nieuw sterrenkruis voor de vergetenen?
En terwijl in het zwarte water tranen worden vergoten
en de harde wind de gescheurde mouw
doet beven onder het ijzeren bladerdek,
ben jij – een stroom van driftig as.
Mapocho, waarheen vervoer je
die veren van ijs, voor altijd gewond?
Zal altijd naast jouw paarsige oever

y tu lengua de frío raspará las mejillas
de mi patria desnuda?
Oh, que no sea,
oh, que no sea, y que gota de tu espuma negra
salte del légamo a la flor del fuego
y precipite la semilla del hombre!

de wilde door luis aangevreten bloem
gedijen? En zal je kille tong de wangen blijven schuren
van mijn naakte vaderland?
Laat het niet zo zijn,
laat het niet zo zijn, laat toch een druppel
van je zwarte schuim
opspringen uit de modder naar de bloesem van het vuur
en het zaad van de mensen doen komen.

Verklaring van plaatsnamen en onvertaalbare begrippen

II

Veracruz, havenstad in Mexico, tevens hoofdstad van de staat

Veracruz

Loncoche, plaats in Chili

Lonquimay, plaats in Chili

Carahue, plaats in Chili

Toltén, stad en (hoc loco) rivier in Chili

III

Orizaba, stad in Mexico

V

Pomaire, plaats in Chili

VII

Atacama, provincie in Chili

VIII

Tocopilla, district en districtshoofdstad in Chili, in de provincie Antofagasta

IX

peumo, laurierachtige struik in Chili die een zeer geurig zalfachtig wit pulp in de bladeren bergt met een heilzame werking bij lever- en maagaandoeningen

quila, soort bamboe in Chili

drimys wintéri, gemberachtige plant

XI

chercán, insectenetende vogel in Chili, lijkend op de nachtegaal maar met een veel minder mooi zanggeluid

loica, mooi vogeltje in Chili, iets groter dan een spreeuw, met een fel scharlakenrood borstje en keeltje

chucaco, grijsgevederde vogel in Chili even groot als de merel wiens gezang volgens de volksmond onheil voorspelt

XII

litre, boom met heel hard hout in Chili die bij aanraking huiduitslag veroorzaakt en in het algemeen ongeluk heet te brengen
boldo, altijd groene boom voorkomend in meerdere Zuidamerikaanse landen. De *boldo* heeft witte bloesem, de vrucht ervan is eetbaar, de bladeren worden voor een aromatische, sterkende thee gebruikt
chupón, parasitaire plant in Chili
quelénquelén, medicinaal kruid in Chili met diuretische werking, dat zijn kleine rose bloempjes in trossen draagt
ulmo, altijd groene boom in Chili met witte bloesem en medicinale werking. Het hout is zeer nuttig voor velerlei gebruik. Soms wordt de *ulmo* wel 40 (!) meter hoog
copihue, zeer algemene klimplant in Chili met prachtige rode bloemen, die veel in het oerwoud groeit en ook veel als sierplant gebruikt wordt
doca, kruipplant in Chili met grote rose bloemen, eetbare vruchten en driehoekige vlezige bladeren die vlak bij zee groeit
patagua, mooie boom in Chili met witte bloesem en bladerrijke kruin en solide, blank hout, groeiend op moerassige grond
paico, pazote, een ongeveer 80 cm. hoge plant, zeer populair in de volksgeneeskunde

XIV

Tomás Lago, stichter van het Volkenkundig Museum in Chili, jeugdvriend van Neruda
Rubén Azocar, jeugdvriend van Neruda
Juvencio Valle, met natuur verbonden dichter, jeugdvriend van Neruda
Boroa, plaats in Chili
Diego Muñoz, jeugdvriend van Neruda
Guayaquil, havenstad en provinciehoofdstad in Ecuador

XVI

Arauco, provincie, stad en baai in Chili
Valparaíso, haven en provinciehoofdstad in Chili

Imperial, district, stad en (hoc loco) rivier in de Chileense provincie
Cautín
Chiloé, eiland voor de Chileense kust
Magellaan, provincie en zeeëngte in Chili

XVII

Mapocho, rivier in Chili

Colofon

Canto general de Chile, zevende zang van Pablo Neruda werd in 1974 in de vertaling van Barber van de Pol uitgegeven door uitgeverij C. J. Aarts in een oplaat van 199 genummerde exemplaren. Het gedicht 'De oorsprongen' werd vertaald door Dolf Verspoor.

In 1977 werd deze bundel opnieuw uitgegeven door Uitgeverij De Arbeiderspers en volgens ontwerp van Barbara van Dongen Torman door drukkerij Tulp bv gezet uit de Aldus en gedrukt op 90 grams getint geveergeerd romandruk in een oplaat van 2250 exemplaren.

In 1972 ontving de kort na de val van Allende overleden Chileen Pablo Neruda de Nobelprijs omdat hij volgens het jury-rapport 'in zijn poëzie met de drift van een elementaire kracht het lot en de historie van een continent tot leven wekt'. Zijn betekenis en invloed maakten hem tot een van de belangrijkste moderne dichters, omdat zijn werk ook in de uitgesproken revolutionaire en marxistische overtuiging een elementaire bevestiging geeft van geloof en vertrouwen in het leven op aarde.

Hoogtepunt in zijn oeuvre vormt ongetwijfeld de in 1950 gepubliceerde vijtiendelige, bijna 600 pagina's tellende *Canto general de Chile*. Dit magnum opus ontstond toen Neruda voor het eerst in alle helderheid de grootheid en tragiek van zijn geboorteland verkende, en zich tot tolk maakte van Indianenbeschavingen en hun nazaten. Het is een danteske queeste naar wezen, heden en verleden van zijn immense geboorteland, zoals Dolf Verspoor het uitdrukte die een aantal fragmenten vertaalde in de eveneens door de AP uitgegeven bundel *De toppen van Macchu Picchu*.

Voorts verscheen bij de AP van Pablo Neruda de poëziebundel *Een kooi vol liederen* en in de serie Privé-Domein zijn herinneringen *Ik beken ik heb geleefd*.